REPREZENTACJA WIEDZY

REALIZACJE SCENARIUSZY DZIAŁAŃ

PROJEKT NR 5

Szef:

ROBERT JAKUBOWSKI

Autorzy:
Mariusz Ambroziak
Paweł Bielicki
Karol Bocian
Hanna Dziegciar
Karol Dzitkowski
Mateusz Jankowski
Wiktor Ryciuk

Spis treści

1.	Opis zadania								
2.	Opis języka akcji								
	2.1. Sygnatura języka								
	2.2. Opis domeny								
	2.3. Scenariusze działań								
	2.4. Semantyka								
3.	Opis języka kwerend								
4.	Przykłady								
	4.1. Pytanie czy dany scenariusz moze wystąpić								
	4.2. Pytanie czy dany warunek zachodzi w danym czasie								
	4.3. Pytanie czy dana akcja jest wykonywana w pewnym czasie								
	4.4. Brak integralności								

1 Opis zadania

Zadaniem projektu jest opracowanie i zaimplementowanie:

- języka akcji pewnej klasy systemów dynamicznych,
- język kwerend zapewniającego uzyskanie odpowiedzi na określone pytania.

Szczegółowy opis klasy systemów dynamicznych oraz języka akcji jest opisany w rozdziale 'Opis języka akcji', natomiast język kwerend oraz zadawane pytania znajdują się w rozdziale 'Opis języka kwerend'. W tym dokumencie znajdują się również przykłady. Pokazują one konkretne przypadki użycia oraz oczekiwane wyniki działania programu.

2 Opis języka akcji

Język akcji zaprojektowany na potrzeby zadania spełnia następujące warunki:

- 1. Prawo inercji.
- 2. Sekwencyjność działań.
- 3. Możliwe akcje niedeterministyczne.
- 4. Liniowy model czasu czas dyskretny.
- 5. Pełna informacja o wszystkich:
  - (a) akcjach,
  - (b) skutkach bezpośrednich.
- 6. Akcja posiada:
  - (a) warunek początkowy,
  - (b) czas trwania $t \ge 1, t \in \mathbb{N}$,
  - (c) efekt akcji.
- 7. Podczas trwania akcji, wartości zmiennych, na które ona wpływa, nie są znane.
- 8. Występujące rodzaje efektów:
  - (a) środowiskowe: zmiany wartości zmiennych systemu,
  - (b) dynamiczne: wystąpienie innych akcji po $d\geqslant 0$ jednostkach czasu od zakończenia akcji przyczynowej.
- 9. W pewnych stanach akcje mogą być niewykonalne, przy czym stany takie podane są albo przez podanie konkretnych punktów czasowych, albo przez określenie warunków logicznych.
- 10. Stany opisywane częściowo przez obserwacje.
- 11. Pewne stany mogą rozpocząć wykonywanie pewnych akcji.

Językiem odpowiadającym powyższym założeniom jest język AL opisujący domeny akcji z czasem liniowym.

2.1 Sygnatura języka

```
Sygnaturą języka jest następująca trójka zbiorów: \psi=(F,Ac,\mathbb{N}), gdzie: F – zbiór zmiennych inercji (fluentów) Ac – zbiór akcji \mathbb{N} – zbiór liczb naturalnych (czas trwania akcji)
```

2.2 Opis domeny

 $d_i, d \in \mathbb{N}$

```
Rodzaje zdań występujących w projektowanym języku (domena języka): Oznaczenia: f – fluent Ac_i, Ac_j \in Ac \alpha, \pi \in Forms(F)
```

- initially α Określa stan początkowy fluentów w formule α .
- (Ac_i, d_i) causes α if π Akcja Ac_i trwająca d_i chwil powoduje stan α , jeśli zachodzi warunek π .
- (Ac_i, d_i) invokes (Ac_j, d_j) after d if π Akcja Ac_i trwająca d_i chwil powoduje wykonanie akcji Ac_j trwającej d_j chwil po d chwilach od zakończenia akcji Ac_i , jeśli zachodzi warunek π .
- (Ac_i, d_i) releases f if π Akcja Ac_i trwająca d_i chwil powoduje uwolnienie f po zakończeniu akcji Ac_i , jeśli zachodzi warunek π .
- π triggers (Ac_i, d_i) Akcja Ac_i trwająca d_i chwil jest wykonywana, jeśli zajdzie warunek π .
- impossible (Ac_i, d_i) at dAkcja Ac_i trwająca d_i chwil jest niewykonalna w chwili d.
- impossible (Ac_i, d_i) if π Akcja Ac_i trwająca d_i chwil jest niewykonalna, jeśli zachodzi warunek π .
- always α Każdy stan spełnia warunek α .

2.3 Scenariusze działań

Scenariusze działań opisane są w następujący sposób:

- Sc = (OBS, ACS)
- $OBS = \{(\gamma_1, t_1), ..., (\gamma_m, t_m)\}$, gdzie: $m \ge 0$ – ilość obserwacji, każda obserwacja jest stanem częściowym (stanem spełniającym warunek γ_i w pewnym punkcie czasu t_i).

```
\gamma_i \in Forms(F)
```

• $ACS = \{((Ac_1, d_1), t_1), ..., ((Ac_n, d_n), t_n)\}$, gdzie: $n \ge 0$, $Ac_i - \text{akcja}$, $d_i - \text{czas trwania akcji}$, $t_i - \text{punkt w czasie (rozpoczęcie akcji)}$.

2.4 Semantyka

Definicja 2.1. Semantyczną strukturą języka AL nazywamy system S = (H, O, E) zgodny z dziedziną D taki, że:

- $H: F \times \mathbb{N} \longrightarrow \{0,1\}$ jest funkcją historii, pozwala ona stwierdzić, jaki stan ma pewny fluent w danej chwili czasu. Dziedzinę tej funkcji możemy łatwo rozszerzyć do zbioru wszystkich formul, dlatego też tą funkcje będziemy utożsamiać z rozszerzoną.
- $O: Ac \times \mathbb{N} \longrightarrow 2^F$ jest funkcją okluzji. Dla pewnej ustalonej akcji $A \in Ac$, chwili czasu $t \in \mathbb{N}$, funkcja O(A,t) zwraca zbiór fluentów, na który akcja A ma wpływ, jeśli będzie ona trwała w chwili t. Wartość funkcji okluzji będziemy nazywać regionem okluzji.
- $E \subseteq Ac \times \mathbb{N} \times \mathbb{N}$ jest relacją wykonań akcji. Trójka (A,t,d) należy do relacji E jeśli akcja A trwająca d czasu jest rozpoczęta w czasie t. W naszym modelu zakładamy warunek sekwencyjności działań. Oznacza on, że tylko jedną akcje możemy wykonać w danym czasie tak, więc jeśli $(t_1,t_1+d_1)\subseteq (t_2,t_2+d_2)$ lub $(t_2,t_2+d_2)\subseteq (t_1,t_1+d_1)$ oraz $(A,t_1,d_1)\in E$ i $(B,t_2,d_2)\in E$, to A=B, $t_1=t_2,\ d_1=d_2$. Natomiast jeżeli $(t_1,t_1+d_1)\nsubseteq (t_2,t_2+d_2),\ (t_2,t_2+d_2)\nsubseteq (t_1,t_1+d_1)$ oraz $(A,t_1,d_1)\in E$ i $(B,t_2,d_2)\in E$, to $t_1+d_1< t_2$ lub $t_2+d_2< t_1$.

Niech: A, B będą akcjami, f - fluentem, α, π - będą formułami, d, d_2, d_3 - liczbami naturalnymi (oznaczającymi czas trwania akcji) oraz $fl(\alpha)$ będzie zbiorem fluentów występujących w α . Wtedy dla zdań jezyka AL musza być spełnione następujące warunki:

- Dla każdego wyrażenia (initially α) mamy $H(\alpha,0)=1$.
- Dla każdego wyrażenia $((A,d) \ causes \ \alpha \ if \ \pi) \in D$ i dla każdego momentu w czasie $t \in \mathbb{N}$, jeżeli $H(\pi,t)=1$ oraz $(A,t,d) \in E$, wtedy $H(\alpha,t+d)=1$ oraz dla każdego momentu w czasie $d' \in \mathbb{N}$ takiego, że $1 \le d' \le d$ mamy $fl(\alpha) \subseteq O(A,t+d')$.
- Dla każdego wyrażenia $((A,d) \ release \ f \ if \ \pi) \in D$ i dla każdego momentu czasu $t \in \mathbb{N}$, jeżeli $H(\pi,t)=1$ oraz $(A,t,d) \in E$, wtedy dla każdego momentu w czasie $d' \in \mathbb{N}$ takiego, że $1 \le d' \le d$ mamy $f \in O(A,t+d')$.
- Dla każdego wyrażenia (π triggers (A,d)) $\in D$ i dla każdego momentu czasu $t \in \mathbb{N}$, jeżeli $H(\pi,t)=1$, wtedy $(A,t,d) \in E$.
- Dla każdego wyrażenia $((A, d_1) \ invokes \ (B, d_2) \ after \ d \ if \ \pi) \in D$ i dla każdego momentu czasu $t \in \mathbb{N}$, jeżeli $H(\pi, t) = 1$ oraz $(A, t, d_1) \in E$, wtedy $(B, t + d + d_1, d_2) \in E$.
- Dla każdego wyrażenia (impossible (A, d) at t) mamy $(A, t, d) \notin E$
- Dla każdego wyrażenia (impossible (A,d) if π) i dla każdego momentu czasu $t \in \mathbb{N}$, jeżeli $H(\pi,t)=1$, wtedy $(A,t,d) \notin E$.

• Dla każdego wyrażenia (always α) i dla każdego momentu czasu $t \in \mathbb{N}$, mamy $H(\alpha, t) = 1$.

Definicja 2.2. Niech S = (H, O, E) będzie strukturą języka AL, Sc = (OBS, ACS) będzie scenariuszem, oraz D dziedziną. Powiem, że S jest strukturą dla Sc zgodnym z opisem domeny D jeśli:

- Dla każdej obserwacji $(\alpha, t) \in OBS, H(\alpha, t) = 1$
- $ACS \subseteq E$

Definicja 2.3. Niech $O_1,O_2: X \longrightarrow 2^Y$, mówimy, że $O_1 \prec O_2$ jeżeli $\forall x \in X \ O_1(x) \subseteq O_2(x)$ oraz $O_1 \neq O_2$.

Definicja 2.4. Niech S = (H, O, E) będzie strukturą dla scenariusza Sc = (OBS, ACS) zgodną z opisem dziedziny D. Mówimy, że S jest O-minimalną strukturą, jeżeli nie istnieje struktura S' = (H', O', E') dla tego samego scenariusza i domeny taka, że $O' \prec O$.

Definicja 2.5. Niech S = (H, O, E) będzie strukturą dla scenariusza Sc = (OBS, ACS) zgodną z opisem domeny D. S będziemy nazywać modelem Sc zgodnym z opisem D jeżeli:

- S jest O-minimalny
- Dla każdego momentu w czasie $t, d \in \mathbb{N}$, $\{f \in F : H(f,t) \neq H(f,t+d)\} \subseteq O(A,t+d)$ dla pewnej akcji A.
- Nie istnieje, żadna struktura S' = (H', O', E') dla Sc zgodna z opisem D która spełnia poprzednie warunki oraz taka, że $E' \subset E$.

Uwaga 2.1. Nie dla każdego scenariusza można ułożyć model. Mówimy, że scenariusz Sc jest zgodny jeśli istnieje do niego model zgodny z dziedzina D.

3 Opis języka kwerend

Zdefiniowany język akcji może być odpytywany przez poniżej zaprezentowany język kwerend, który zapewnia uzyskanie odpowiedzi TRUE/FALSE na następujące pytania:

- Q1. Czy podany scenariusz jest możliwy do realizacji zawsze/kiedykolwiek?
  - always/ever executable Sc Oznacza, że scenariusz Sc zawsze/kiedykolwiek jest możliwy do realizacji.
- **Q2.** Czy w chwili $t \ge 0$ realizacji podanego scenariusza warunek γ zachodzi zawsze/kiedykolwiek?
  - $always/ever\ \gamma\ at\ t\ when\ Sc$ Oznacza, że zawsze/kiedykolwiek w chwili t realizacji scenariusza Sc zachodzi warunek γ .
  - $always/ever\ \gamma\ when\ Sc$ Oznacza, że zawsze/kiedykolwiek w pewnej chwili t realizacji scenariusza Sc zachodzi warunek γ .
- **Q3.** Czy w chwili t realizacji scenariusza wykonywana jest akcja A?
  - performing A at t when Sc
     Oznacza, że zawsze w chwili t realizacji scenariusza Sc zachodzi akcja A.

- $performing\ A\ when\ Sc$ Oznacza, że zawsze w pewnej chwili t realizacji scenariusza Sc zachodzi akcja A.
- $performing\ at\ t\ when\ Sc$ Oznacza, że zawsze w chwili t realizacji scenariusza Sc zachodzi pewna akcja.
- **Q4.** Czy podany cel γ jest osiągalny zawsze/kiedykolwiek przy zadanym zbiorze obserwacji OBS?
  - always/ever accesible γ when Sc Oznacza, że cel γ jest osiągalny zawsze/kiedykolwiek przy zadanym zbiorze obserwacji OBS przy realizacji scenariusza Sc.

Uwaga 3.1. Warunek always zachodzi jeśli odpowiedź na kwerendę we wszystkich ścieżkach wykonania jest TRUE, natomiast warunek ever zachodzi jeśli istnieje co najmniej jedna taka ścieżka.

Semantyka kwerend w języku

Niech Sc będzie scenariuszem, D niech będzie opisem domeny języka, wtedy powiemy, że kwerenda Q jest konsekwencją Sc zgodnie z D (ozn. Sc, $D \mid \approx Q$)

- zapytanie kwerendą Q postaci $executable\ Sc$ zwróci wynik TRUE jeśli dla każdego modelu S=(H,O,E) zgodnego z D scenariusz Sc zakończy się w sposób prawidłowy tj. wszystkie akcje zostaną zakończone, czyli aktualnie nie występuje akcja trwająca i żadna inna akcja nie zostanie wywołana.
- zapytanie kwerendą Q postaci γ at t when Sc zwróci wynik TRUE jeśli dla każdego modelu S=(H,O,E) scenariusza Sc zgodnego z D zajdzie $H(\gamma,t)=1$
- zapytanie kwerendą Q postaci γ when Sc zwróci wynik TRUE jeśli dla każdego modelu S=(H,O,E) scenariusza Sc zgodnego z D zajdzie $\exists_{t\in N}\ H(\gamma,t)=1$
- zapytanie kwerendą Q postaci performing~A~at~t~when~Sc zwróci wynik TRUE jeśli dla każdego modelu S=(H,O,E) scenariusza Sc zgodnego z D zajdzie $\exists_{d\in N}~(A,t,d)\in E$
- zapytanie kwerendą Q postaci performing~A~when~Sc zwróci wynik TRUE jeśli dla każdego modelu S=(H,O,E) scenariusza Sc zgodnego z D zajdzie $\exists_{t\in N}~\exists_{d\in N}~(A,t,d)\in E$
- zapytanie kwerendą Q postaci performing at t when Sc zwróci wynik TRUE jeśli dla każdego modelu S=(H,O,E) scenariusza Sc zgodnego z D zajdzie $\exists_{A\in Ac}\ \exists_{d\in N}\ (A,t,d)\in E$
- zapytanie kwerendą Q postaci accesible γ when Sc zwróci wynik TRUE jeśli dla każdego modelu S=(H,O,E) scenariusza Sc zgodnego z D zajdzie $\exists (A_0,...,A_n\in ACS,n\geqslant 0)\ \exists_{t\in N}\ H(\gamma,t)=1$

Uwaga 3.2. Jeśli warunek nie zajdzie program zwróci wartość FALSE.

4 Przykłady

4.1 Pytanie czy dany scenariusz moze wystąpić

4.1.1 Historia

Michał jest pracującym studentem. W środę powinien o godzinie 8.00 pojawić się w pracy zupełnie trzeźwy, a mimo to we wtorek postanowił pójść do baru. Jeśli Michał się napije, stanie się pijany. Jeśli pójdzie spać przestanie być pijany, ale stanie się skacowany, co również będzie niedopuszczalne w w jego pracy.

4.1.2 Opis akcji

```
initially ¬drunk and ¬hangover (drink,2) causes drunk (sleep,8) causes ¬drunk (sleep,8) causes hangover if drunk
```

4.1.3 Scenariusze

```
Sc = (OBS, ACS)
OBS = \{(\neg drunk, 10), (\neg hangover, 10)\}
ACS = \{((drink, 2), 0), ((sleep, 8), 2)\}
Sc2 = (OBS2, ACS2)
OBS = \{(\neg drunk, 10), (\neg hangover, 10)\}
ACS = \{((sleep, 8), 1)\}
```

4.1.4 Kwerendy

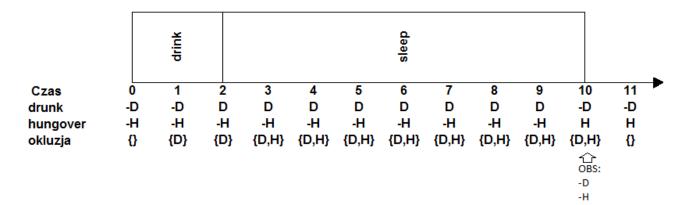
- 1. ever executable Sc
- 2. ever executable Sc2

4.1.5 Analiza

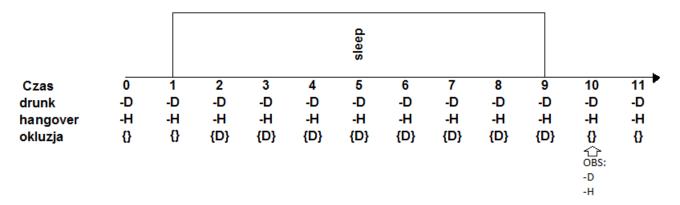
Odpowiedzi na kwerendy to odpowiednio:

- 1. FALSE,
- 2. TRUE,

Zgodnie z diagramem dla scenariusza Sc

Zgodnie z diagramem dla scenariusza Sc2

Scenariusz Sc2 jest w pełni poprawny i wykonywalny. Scenariusza Sc nie można wykonać, ponieważ wymaga on by w chwili 10 fluenty drunk i hangover miały wartość FALSE, jednak w tej chwili zmienna hangover ma wartość TRUE.

4.2 Pytanie czy dany warunek zachodzi w danym czasie

4.2.1 Historia

Mick i Sarah są parą, więc mają wspólne produkty spożywcze, ale posiłki zwykle jadają oddzielnie. Pewnego dnia Sarah chce zrobić ciasto, a Mick naleśniki. Nie mogą być one robione w tym samym czasie ze względu konieczność użycia miksera do przygotowania obu. Ponadto, zrobienie jednego lub drugiego dania zużywa cały zapas jajek dostępnych w mieszkaniu, więc trzeba je potem dokupić.

4.2.2 Opis akcji

```
initially eggs (making\_panc, 1) causes \neg eggs if eggs (making\_cake, 1) causes \neg eggs if eggs (buy\_eggs, 2) causes eggs
```

4.2.3 Scenariusz

$$Sc = (OBS, ACS)$$

$$OBS = \emptyset$$

$$ACS = \{((making\_panc, 1), 0), ((making\_cake, 1), 2)\}$$

4.2.4 Kwerendy

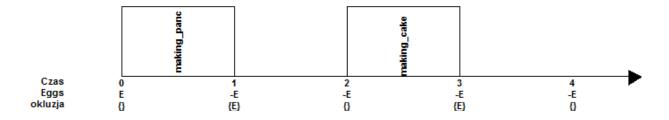
- 1. eggs at 0 when Sc
- 2. eggs at 2 when Sc

4.2.5 Analiza

Odpowiedzi na kwerendy to odpowiednio:

- 1. TRUE,
- 2. FALSE.

Zgodnie z diagramem dla scenariusza Sc:

Oczywiście warunek akcji making_panc nie jest spełniony w momencie 2.

4.3 Pytanie czy dana akcja jest wykonywana w pewnym czasie

Ten przykład pokazuje przypadek kwerendy, która pyta, czy dana akcja jest wykonywana w pewnym czasie.

4.3.1 Historia

Mamy Billa i psa Maxa. Jeśli Bill idzie, to Max biegnie przez jakiś czas. Jeśli Bill gwiżdże, Max szczeka przez jakiś czas. Jeśli Bill zatrzymuje się, Max również. Jeśli Bill przestaje gwizdać, to Max przestaje szczekać.

4.3.2 Opis akcji

initially ¬run_Max and ¬bark_Max (goes_Bill, 2) causes run_Max (goes_Bill, 2) invokes (runs_Max, 2) after 0

```
(runs\_Max, 2) causes \neg run\_Max

(whistles\_Bill, 1) causes bark\_Max

(whistles\_Bill, 1) invokes (barks\_Max, 1) after 0

(barks\_Max, 1) causes \neg bark\_Max
```

4.3.3 Scenariusz

```
Sc = (OBS, ACS) OBS = \emptyset ACS = \{((goes\_Bill, 2), 1), ((whistles\_Bill, 1), 5), ((goes\_Bill, 2), 7)\}
```

4.3.4 Kwerendy

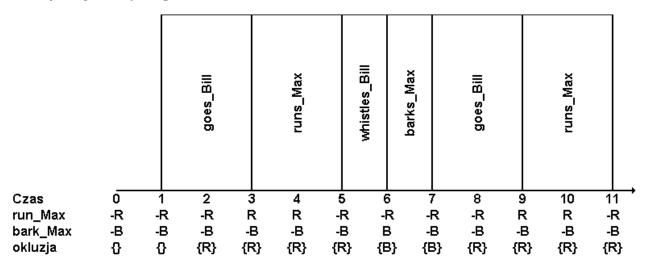
- 1. performing $runs\_Max$ at 8 when Sc
- 2. performing $runs\_Max$ when Sc
- 3. performing at 8 when Sc

4.3.5 Analiza

Odpowiedzi na powyższe kwerendy są następujące:

- 1. FALSE,
- 2. TRUE,
- 3. TRUE.

Ilustruje to poniższy diagram:

4.4 Brak integralności

Przykład *Brak integralności* pokazuje scenariusz, który mimo zgodności z warunkami zadania, jest sprzeczny z logiką *common sense* (z powodu braku warunków integralności).

4.4.1 Historia

Mamy Billa oraz komputer. Bill może nacisnąć przycisk Wlqcz lub odłączyć komputer od zasilania. Komputer jest wyłączony i podłączony do zasilania. Jeżeli zostanie naciśnięty jego przycisk Wlqcz, to komputer włączy się. Odłączenie komputera od prądu powoduje, że komputer będzie odłączony od zasilania.

4.4.2 Opis akcji

```
initially ¬on_computer and connect_power_computer
(clicks_button_on, 1) invokes (switches_on_computer, 2) after 0
(switches_on_computer, 2) causes on_computer
(disconnects_power, 1) causes ¬connect_power_computer
```

4.4.3 Scenariusz

```
 \begin{array}{l} Sc = & (OBS, ACS) \\ OBS = & \emptyset \\ ACS = & \{(clicks\_button\_on, 1), 1), ((disconnects\_power, 1), 4), ((clicks\_button\_on, 1), 5)\} \end{array}
```

4.4.4 Kwerendy

1. on_computer at 8 when Sc

4.4.5 Analiza

Powyższy scenariusz jest prawidłowy, lecz zawiera pewną niezgodność. W chwili t=4+1 komputer zostaje odcięty od zasilania. Powinien więc wyłączyć się. Bill w chwili t=5+1 naciska przycisk Wlącz. Komputer zacznie włączać się mimo iż jest odcięty od zasilania. Zachodzą dwa sprzeczne ze sobą z punktu widzenia zdrowego rozsądku stany, tj. $connect\_power\_computer = \neg C$ i $on\_computer = N$. Odpowiedzi na powyższą kwerendę będzie TRUE.

		clicke button		switches_on_computer	I	disconnets_power	clicks_button	switches_on_computer	
Czas	0	1	2	3	4	5	6	7	8
on_computer	-N	-N	-N	-N	N	N	N	N	N
connect_power_computer	С	С	С	С	С	-C	-C	-C	-C
okluzja	O	O	O	{N}	{N}	{C}	O	{N}	{N}